

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/14785

06 Temmuz 2010

Sayı : B.15.0.SGB.02.610- 916
Konu : Yazılı Soru Önergesi

006134

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) TBMM Başkanlığının 09.06.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-48953 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 11.06.2010 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-220-26/2631 sayılı yazısı.

Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan KÖKTÜRK'ün, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafımda cevaplandırılmasını tensip ettikleri, 7/14785 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Maden İşleri ve TTK Genel Müdürlükleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER:

Ek-1 Önerge Cevabı (3 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:	Bilgi:
TBMM Bşk.	Başbakanlık

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ İHSAN KÖKTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/14785)**

Sorular 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10:

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK) Karadon Müessesesi Müdürlüğü'ne bağlı yeraltı kömür ocağında 17 Mayıs 2010 tarihinde saat 13³⁰ civarında patlama meydana gelmiş; patlamanın ardından maden ocağının eksi 540 kodunda çalışan taşeron firmaya çalışan 30 işçimiz yaşamını yitirmiştir. 30 madencimizin yaşamına mal olan maden kazasını "Kader" olarak nitelemiştiniz. Oysa akıl ve bilim bu değerlendirmeye örtüşmediği gibi, Diyanet İşleri Başkanı Sayın Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU' da, böyle bir soruya; "Yaşanan üzücü olaylara kaza ve kaçınılmaz demek yetmiyor. Bu tip acılar yaşamamak için insan unsurundan kaynaklanan hataları en aza indirmek zorundayız. Türkiye olarak iyi bir durumda değiliz. Bu tip acıların yaşanmaması için daha çok tedbir alınmalıdır." yanıtını vermiştir. Aynı şekilde, TTK'da Örgütlü Genel Maden İşçileri Sendikası'nın (GMİS) Mart ayında hazırladığı "Zonguldak Kömür Havzasında İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" raporu, Karadon'da ki maden "kazası" için söylediğiniz "kader" kavramını doğrulamamaktadır. Buna göre:

- Yıllardır madencilik konusunda çalışma yapan, sorunlara dikkat çeken sendikaların, meslek odalarının ve birliklerinin uyarılarını dikkate almayarak olayı "Kader" diye geçiştirmek doğru bir anlayış mıdır?
- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 176 sayılı "Madenlerde Sağlık ve güvenlik Sözleşmesi" niçin imzalanmamıştır? Hükümetiniz bu sözleşmeyi imzalamayı düşünmekte midir?
- Ülkemizde, yüksek risk taşıyan, kuralsız ve denetimsiz çalışan, mühendislik bilim ve tekniğinden uzak, teknik elemanın gözetim ve denetimi olmaksızın, tamamen ilkel koşullarda çalışan pek çok özel kişilere ait firma taşeron ve diğer ilişkiler içerisinde üretim yapmaktadır. Hatta bunların bir bölümü inşaat firması olduğu halde özel deneyim ve birikim gerektiren madencilik alanında faaliyet göstermektedirler. Bu tür işletmeler açısından iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları tamamen maliyet kalemi olarak görülmekte ve maksimum kârı elde etmek için en hızlı, en acımasız üretim süreçlerini yaşama geçirme konusunda hiç tereddüt etmemektedir. Bu konuda ne gibi önlemler alınmıştır? Madencilik sektöründeki taşeron uygulamasını kaldırma konusunda ivedilikle çalışma gerçekleştirmeyi düşünüyor musunuz?
- 30 madencimizin yaşamını yitirdiği Karadon maden ocağı grizu patlaması sürecinde metan gazı oranının % 4'lere yükseldiği ve %1,5'uğu aştığında işçilerin tahliye edilmesi zorunlu olduğu halde zamanında tahliye edilmediğine ilişkin iddialar doğru mudur?
- Üretimde yer alan taşeron firmaların faaliyetleri, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine dönük uygulamalarının ne düzeyde olduğu, TTK'daki mevcut uygulamalara uygun davranıp davranmadıkları ve TTK denetiminin düzenli olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğiyle ilgili olarak yapılan çalışmalar nelerdir? Bu çalışmalar kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
- Özel sektör madencilğinde kamunun denetim ve yaptırım koşullarını yeniden düzenlenmeyi, iş sağlığı ve güvenliğine dönük yeni önlemler almayı düşünüyor musunuz?
- Karadon'daki grizu faciasında olayın gerçekleşme nedeninin ve sorumluların saptanmasına yönelik çalışmalar ne aşamada? Elde edilen sonuçlar nelerdir?

Cevaplar 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10:

176 sayılı Madenlerde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğine ilişkin Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmesinin ülkemiz tarafından onaylanabilirliği genel çerçeveye itibariyle mevzuatımıza bir aykırılık oluşturmaz. Ancak, mevzuatımızda sağlanan gelişmeler de dikkate alınarak, özellikle de "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı"nın yasalaşmasını müteakip söz konusu sözleşmenin onaylanabilirliği konusu değerlendirilecektir.

Kamu Kurumu olan işyerlerinde 4857 sayılı İş Kanununun İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin maddelerine ve bu konuda çıkarılan Yönetmelik hükümlerine titizlikle uyulmakta olup, aksinin düşünülmesi söz konusu olamaz. Zonguldak ilinde maden ocağında meydana gelen kaza ile ilgili olarak, cezai yönden Zonguldak Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından olay tahkikat çalışması başlatılmış olup, halen devam etmektedir. Hukuki yönden ise TTK Genel Müdürlüğü tarafından zarar ziyan tespiti için

tespit davası açılmıştır. Ayrıca, Maden İşleri Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müfettişleri ile Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunca yürütülen çalışmalar devam etmektedir.

Diğer taraftan, madencilik faaliyetlerinin Dünya standartlarında yürütülmesi için teknik ve idari yapılanmalar hızla yapılmaktadır. Çalışma ortamının daha da güvenli hale getirilmesi için teknolojik yenilenmeler ve çalışanların bilgilendirilmesine yönelik eğitim çalışmaları sürdürülmektedir.

Ağır jeolojik/tektonik koşullara karşın TTK Genel Müdürlüğü'nün rasyonel bir işletme haline getirilmesi, üretim ve verimliliğin artırılması, maliyetlerin düşürülmesi ve ülkemiz taşkömürü kaynaklarının etkin bir şekilde değerlendirilerek ekonomiye kazandırılması amacıyla yeni yapılanmaya gidilmiştir. "Yeniden Yapılanma Programı" kapsamında Kurumun önümüzdeki 30 yıllık bir dönemde istikrarlı bir üretimi gerçekleştirebilmesi için makro seviyede bir amenajman planı yapılmıştır. Bu plan içinde derinleştirilmekte-açılmakta-teçhiz edilmekte olan derin kuyulara paralel olarak ana kat galerilerinin de sürülmesi zorunluluğu ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda yatırım programlarında önceki yıllara göre önemli artışlar sağlanmıştır. Bu kapsamda ana kat hazırlıklarının bir an önce üretime hazır hale getirilmesi gerektiğinden hazırlık çalışmalarının ihale yolu ile gerçekleştirilmesi uygulamasına geçilmiştir. Yaklaşık 35 km galeri ihale edilmiş olup, bugüne kadar 21 km'si tamamlanmıştır. Tüm bu hazırlıkların tamamlanması sonucu yaklaşık 90 milyon ton rezervin üretime hazır hale geleceği değerlendirilmektedir.

Kurum sahaları 3213 Sayılı Maden Kanununa tabi olup, hukuku TTK uhdesinde kalmak kaydıyla rödovans karşılığı işletmecilik yapılan sahalarda, maden kanunu kapsamında denetimler titizlikle sürdürülmektedir. Bu sahalarda ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü yetkililerince de gerekli denetimler yapılmaktadır. Özel sektörün çalıştığı sahalarda da denetimler yukarıda açıklanan kurumlar tarafından gereken sıklıkla yapılmaktadır.

Kurumdaki ihaleler 4734 ve 4735 sayılı Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre yapılmaktadır. Galeri ve kuyu ihaleleri, uluslararası açık ihale usulü ile yapılmakta olup, bu ihalelere ihale dokümanlarında belirtilen kriterlere sahip yerli ve yabancı tüm firmalar iştirak edebilmektedir. İhalelerde iş deneyim belgelerinin sunulması zorunludur. Galeri ihalelerinde iş deneyimi olarak yapım işlerinde iş deneyiminde değerlendirilecek benzer işlere dair tebliğde yer alan A/3 Grup temel, tünel, kapalı drenaj galeri işleri benzer iş olarak değerlendirilmektedir. İhaleyi kazanan firmalar işin yürütümünü yürürlükteki nizamnamelere, yönetmeliklere ve ilgili yasalara uygun olarak yürütmekle yükümlüdür. Sözleşme ve eklerinde iş güvenliğine ilişkin çeşitli hükümler yer almakta ve sözleşme ekinde TTK ocaklarında uygulanmakta olan İş güvenliği Genel Emniyet Şartnamesi ve Koruyucu Güvenlik Şartnameleri bulunmaktadır. Yüklenici firmalar bu şartnamelerdeki hükümleri yerine getirmekle yükümlüdür. İşin denetim ve kontrolörlüğü TTK tarafından oluşturulan yapı denetim grubunca sürekli olarak yapılmaktadır. Bundan dolayı soruda ifade edilen iddialara katılmamaktadır.

Soru 7:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Taner Yıldız; "Maden Yasasında yapılacak bir değişikliklerle birlikte kaçak ocakların kapatılacağını ve işletenlerin mallarına el konulacağını" açıklamıştır. "Kaçak" maden ocaklarının kapatılması zaten zorunlu değil midir? Bunun için yeni bir yasa yapmaya gerek var mıdır?

Cevap 7:

Kurum imtiyaz sınırları içinde ve özel firmaların işletmesine verilen sahalarda, kaçak ocakların önlenmesi ve kömür kaçakçılığı ile etkin mücadelenin sağlanabilmesi amacıyla Zonguldak Valiliği koordinasyonunda ilgili birimlerce çalışmalar sürdürülmektedir. Zonguldak Valiliğinin koordinatörlüğünde yürütülmekte olan bu çalışmalar sonucunda; 2009 yılında (249) adet kaçak ocak tespit edilerek imha edilmiş ve bu kapsamda kaçak ocak ve kayıt dışı sevkiyata ilişkin olarak Kurum tarafından Asliye Ceza Mahkemesine toplam (214) dava açılmıştır. 2010 yılının ilk 5 ayında (31) adet kaçak ocak tespit edilerek imha edilmiş ve yine bu kapsamda kaçak ocak ve kayıt dışı sevkiyata ilişkin olarak Kurum tarafından Asliye Ceza Mahkemesine toplam (29) dava açılmıştır.

3213 sayılı Maden Kanununun 12. maddesi ile Maden Kanunu uygulama yönetmeliğinin 40. ve 41. maddeleri gereğince kaçak sevkiyatı takip ve cezalandırma mülki idarenin yetki ve sorumluluğunda olmakla birlikte, Kurum imtiyaz sınırları içinde olan ve hukuku Kurum uhdesinde kalmak kaydıyla rödovans karşılığı işletilmek üzere firmalara verilen sahalarda, kaçak ocakların önlenbilmesi ve kömür kaçakçılığı ile etkin mücadele yapılmaktadır. Bu konuda mevzuatta düzenlemeler yapılmış olup ortaya çıkan ihtiyaca göre gereken düzenlemeler ivedi olarak yapılmaktadır.

Soru 8:

3213 Sayılı Maden Kanunun 7/1 maddesinin Anayasa Mahkemesinin 15.01.2009 günlü, 2004 /70 E. Ve 2009 II K. Sayılı kararı ile iptal edilmiş olması ve 27255 sayılı Resmi Gazetede yayınlanması karşısında madencilikle ilgili izinlerin yasal dayanakları var mıdır? Varsa nelerdir?

Cevap 8:

3213 sayılı Maden Kanununun 7/1 maddesinin Anayasa Mahkemesinin 15.01.2009 günlü 2004/70 E. ve 2009/7 K. Sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Yasanın bu maddesine istinaden çıkarılan yönetmeliğin değiştirilmesi amacıyla çıkarılan "Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in de Danıştay 8. Dairesince 09.11.2009 tarihinde "Yürütmesinin Durdurulması"ndan sonra gerekli izinlerin verilmesi askıya alınmıştır.

10.06.2010 tarihinde TBMM'de kabul edilen; 5995 sayılı "Maden Kanununda Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ve bu Kanun'la yapılan değişikliklere bağlı olarak yeni yönetmeliklerin hazırlanması ile meydana gelen aksaklıkların giderileceği düşünülmektedir

Soru 9:

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu (YDK) Karadon işletmesi ile ilgili raporunda "Madendeki hazırlık işlemlerinin tamamıyla hizmet alımı yoluyla yapılmasının sakıncalı olduğunu, kurumun hazırlıklardan tamamen çekilmesinin "hazırlık" geleneğinin yok olmasına yol açacağını" bildirdiği halde TTK Genel Müdürlüğünün bu rapor doğrultusunda gerekli önlemleri almadığı haberleri basına yansımıştır. Bu haberler doğru mudur?

Cevap 9:

TTK Genel Müdürlüğü ile Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi Müdürlüğünün 2007 ve 2008 Yılı faaliyetlerine ilişkin olarak Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu (YDK) Başkanlığınca hazırlanan raporlar incelenmiş olup, söz konusu hususa ilişkin bir öneri bulunamamıştır. Ancak konuya ilişkin olarak YDK'nın hazırladığı, Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi Müdürlüğüne ait 2008 yılı Raporunda yer alan 4 nolu öneride; "Karadon Yeni Servis Kuyusu Kat Bağlantı Galerileri ve -540 Katı Hazırlık Galerilerinin Sürülmesi işinin hızlandırılarak en kısa sürede tamamlanmasını teminen yüklenici firmanın uyarılması, süre uzatımına neden teşkil eden aksaklıklara yönelik önlem alınması", 5 nolu öneride ise; "Gelik -460 Kat Hazırlığı Projesinin süresi içinde tamamlanabilmesini teminen, işin 3. şahıslara yaptırılmasına yönelik başlatılan çalışmaların en kısa sürede sonuçlandırılması" hususları yer almaktadır.